

BEWUSTZIJN

Theologie voor de 'eigen stam'

Voor Friese theologie moet je niet op zoek naar de volksaard, maar naar mensen die zich met de Friese cultuur verbinden, zegt Hinne Wagenaar.

WIM SCHRIJVER

Stug en eigenzinnig. De bekende typering van de volksaard van de Friezen, waarbij mensen op een hoop worden geveegd. „Blykber hawwe minsken ferlet fan karikatueren”, schrijft predikant Hinne Wagenaar uit Jorwert in zijn onlangs bij zijn 25-jarig ambtsjubileum verschenen boek *Op ús eigen wize*.

In zijn boek schetst Wagenaar, samen met zijn vrouw Sietske Visser initiatiefnemer van de pioniersplek Nijkleaster, de 'kontoeren fan in Fryske kontekstuele teologie'. „Eigenlijk”, zei hij bij de presentatie vorige maand, „geeft het boek een theologische onderbouwing voor het goed recht op een eigen theologie die niet is opgelegd van buitenaf.”

Wagenaar kreeg daar oog voor tijdens zijn werk in diverse buitenland, waaronder Kameroen, waar hij docent systematische theologie was. 'Waarom moesten wij, Afrikanen, alles loslaten om christen te worden?', zo vroegen studenten hem. „Ik vertelde hun over mijn eigen geschiedenis”, verhaalde de theoloog bij de presentatie. „En het werd me al vertellende plotseling duidelijk dat 'mijn stam' een vergelijkbaar proces had doorgemaakt.”

Hij vervolgde: „Vanaf dat moment wist ik dat ik terug moest naar mijn 'eigen stam', naar Fryslân, om na de periode van Afrikaanse theologie na

Hinne Wagenaar en Sietske Visser bij de kerk van Jorwert. FOTO LC

te gaan denken over contextuele theologie in het algemeen en Friese theologie in het bijzonder.”

„Yn in Fryske teology giet it net oer 'bloed, folkseigen en folksaard', mar oer minsken dy't har bewust op in bepaalde wize ferbine wolle mei de Fryske kultuer, hokker bloed har ek yn 'e ieren rint.” Ter illustratie neemt hij zijn eigen gezin. „Us âldste is in 'eigen' biologyske soan, de twadde en tredde binne 'eigen' adopsjesoannen”, vertelt hij. „Soenen ús eigen adopsjesoannen minder Frysk wêze as ús eigen biologyske soan dy't ommers Frysk bloed yn

'Striid om it Frysk weilutsen út 'e sfear fan 'e striid tsjin it Hollânsk'

'e ieren hat? Nee, fansels net. Oft se Frysk binne en hoe Frysk hinget of fan 'e libbenswize en kar dy't se sels meitsje. Dat hinget net of fan bloed of DNA, folkseigen of folksaardich gedrach!”

De eigen taal is een belangrijk ele-

ment voor een Friese theologie. Lang werd algemeen gedacht dat het Fries in de kerk en in het persoonlijk gebed oneerbiedig zou zijn. Dat is gelukkig veranderd, maar Wagenaar is niet bijster enthousiast over de relatie kerk en Fries. „Yn 'e measte tsjerketsjinsten klinkt alline mar it Hollânsk, ek al binne der mar in bytsje mear dy't prinsipiell fine dat it Frysk net klinge mei yn tsjerke.”

Het is nu nog te veel zo, zegt de predikant, dat een kerkdienst óf in het Nederlands óf in het Fries is. Hij schrijft: „De tsjerk yn Fryslân moatte har út dy finzenis befrije en

leare om liniger mei taal om te gean. Der moat in omslach komme yn tinken fan of of nei en en!”

„It is absolút nedich dat de striid om it Frysk yn tsjerke weilutsen wurdt út 'e sfear fan 'e striid tsjin it Hollânsk”, aldus Wagenaar. „Yn Fryske mienskippen dêr't it Frysk mear en mear yn tsjerke in natuerlik plak krigen hat, bliuwt de stelregel: ús eigenheid wurdt begrinzge troch ús gastfrijheid.”

In zijn boek gebruikt Wagenaar het Bijbelboek Handelingen, over het ontstaan van de kerk, als leidraad. Volgens hem staat daarin de discussie over de bekeerde Antiochier centraal. Moet die, is de grote vraag, zijn hele culturele identiteit loslaten? Nee, zegt de apostel Paulus. „Dêrmei wurdt dúdlik dat it giet oer frijheid fan taal, mar likegoed oer frijheid fan alles wat it bestean útmakket. It giet om it eigen wêzen yn 'e eigen taal, kultuer, skiednis en alles wat dêrby heart.”

Aan het einde van zijn boek brengt Wagenaar Nijkleaster ter sprake en hij verwijst naar de middeleeuwse kloosters die onder meer voor dijken zorgden. „Nijkleaster wol by wize fan sprekken in dyk foarmje tsjin 'e bedrigings fan hjoed de dei: it lûd en de drokte, fan alles wat minsken wolle, kinne, moatte en sille. De bedriging fan stress en deadlines, fan burn-out en oerspanning.”

„Nijkleaster kin útgroeie ta in plak om Fryske kontekstuele teology te sykjen, te priuwen, út te probearjen”, adus Wagenaar. „De gastfrijheid blykt ek yn it gebrûk fan taal: wy binne linich mei taal en sil safolle mooglik akkomodearje nei de gasten ta.” En: „De wrâldwide oekumene krijt in gesicht yn 'e lokale situaasje. Yn Nijkleaster sille lokaal en globaal bynoar komme yn in 'glokale' fisy. Ek dêrfoar kin Nijkleaster in oefenplak wurde. Om der op ús eigen wize te wêzen foar in oar en sá stal te jaan oan it evangelje fan Jezus Kristus.”

Op ús eigen wize, uitgeverij Bornmeer in Gorredijk, 232 blz., 20 euro.